



IM. STEFANA

FUNDACJA BATOREGO

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 23 marca 2017 r.

**Pan
Wojciech Hermeliński
Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej**

Stanowisko Pana Przewodniczący

Kryzys związany z wyborami samorządowymi w 2014 roku wywołał dyskusję na temat właściwej formy karty do głosowania. Z uznaniem przyjęliśmy podjęcie przez PKW prac nad jej nowym wzorem podobnie jak zapowiedź przeprowadzenia konsultacji społecznych w tej sprawie.

Wzór karty zaprezentowany na konferencji w dniu 20 marca 2017 roku pokazuje, że zmiany idą w dobrym kierunku. Cieszy przede wszystkim uproszczenie języka. Informacja o tym, jak oddać ważny głos jest teraz sformułowana w sposób zrozumiały dla wszystkich wyborców, co było jednym z naszych postulatów.

Odpowiadając jednak na Pana prośbę o uwagi do zaprezentowanego na konferencji wzoru, przekazujemy naszą opinię oraz projekt karty do głosowania opracowany przez ekspertów i grafików współpracujących z Fundacją.

Przed rozpoczęciem pracy przyjęliśmy, że podstawowym wyzwaniem jest ograniczenie liczby głosów nieważnych tzw. „wielokrzyżkowych”, które jak wynika z naszych badań, były podstawowym powodem wzrostu liczby głosów nieważnych w 2014 roku. Uznaliśmy, że konieczne jest uproszczenie instrukcji w taki sposób, aby informacje prawdziwe, ale niepotrzebne zdecydowanej większości głosujących nie przesłaniały tych, od których rzeczywiście zależy poprawność głosu wielu wyborców. Warto zauważyć, że również dotychczas stosowane instrukcje nie zawierały wszystkich zapisanych w prawie warunków ważności głosu.

Proponowane przez nas modyfikacje wzoru karty opracowanego przez KBW dotyczą m.in.:

– Lepszego wyeksponowania informacji, w jakich wyborach obywatele uczestniczą;

To ważne zwłaszcza w przypadku wyborów samorządowych, kiedy wyborca dostaje do ręki kilka kart do głosowania, a jednostki samorządowe niektórych szczebli (powiaty, województwa) budzą zwykle mniejsze zainteresowanie wyborców. W projekcie KBW akcent jest położony na informację, że „to jest karta do głosowania”. Wydaje się jednak, że dla osoby, która przyjdzie do lokalu wyborczego, jest to mniej istotna wiadomość.

– Wyliminowania niejasnych sformułowań;

Postulujemy zastąpienie słowa „informacja” określeniem „instrukcja”, które lepiej oddaje treść tekstu zamieszczonego na pierwszej stronie. Kodeks wyborczy stanowi, że na pierwszej stronie karty powinna być zamieszczona informacja, jak oddać ważny głos, ale przyjmujemy, że nie jest to nazwa własna tej sekcji karty do głosowania. Inne sformułowanie mogące wprowadzać głosujących w błąd to „kartka”, unikaliśmy tego słowa i proponujemy zastąpić je w instrukcji określeniem „strona”.

– **Usunięcia zbędnych informacji;**

W naszym przekonaniu nie jest potrzebna informacja o tym, że karta musi być wrzucona do urny w całości. Przedarcie karty stanowiło minimalny margines głosów nieważnych, a im krótsza instrukcja, tym jest bardziej zrozumiała i daje większą szansę, że wyborca się z nią zapozna.

– **Zmiany szaty graficznej;**

Odpowiednio dopasowana grafika w większym stopniu może ułatwiać zrozumienie zawartych na karcie informacji. Rozmieszczenie treści, większe piktogramy, krój i rozmiar czcionki, odstępy pomiędzy wierszami oraz akapitami – to wszystko ma znaczenie dla lepszej percepcji.

W załączeniu przesyłamy projekt zmodyfikowanej karty.

Nasza propozycja to głos w dyskusji o tym, jak powinna wyglądać karta do głosowania. Ani sam zespół ekspertów, ani Fundacja nie mają możliwości przeprowadzenia pełnego procesu badawczego, który powinien towarzyszyć projektowaniu karty. Postaraliśmy się jednak – także w oparciu o wyniki prowadzonych przez nas badań – zidentyfikować najważniejsze wyzwania oraz wskazać niezbędne zmiany, tak by karta była dla wyborców czytelna, łatwa do użycia oraz by jej konstrukcja nie uprzywilejowała żadnej z list kandydatów. Mamy nadzieję, że nasz projekt – na razie w wariantcie „książeczki” – zostanie przyjęty z życzliwością i poddany konsultacjom oraz testom z udziałem wyborców (obok projektu opracowanego przez KBW). Być może przyczyni się do wypracowania jeszcze lepszej propozycji, możliwej do wykorzystania już w 2018 roku.

Jesteśmy przekonani, że **wypracowanie ostatecznej wersji karty do głosowania powinno być poprzedzone szerszymi niż dotychczas konsultacjami (np. w tych środowiskach, gdzie liczba głosów nieważnych była wyjątkowo duża)**. Mamy nadzieję, że szansa na zaangażowanie dużych grup obywateli i „uspołecznienie” procesu projektowania karty zostanie w pełni wykorzystana. Będzie to doskonała lekcja obywatelskiej aktywności, promocja udziału w wyborach, a przy tym sposób na przywrócenie obywatelom nadszarpniętego w 2014 roku zaufania do procedur wyborczych.

Z poważaniem

Członkowie zespołu ekspertów Fundacji im. Stefana Batorego:

dr hab. Mikołaj Cześniak, Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych Uniwersytetu SWPS
dr hab. Jarosław Flis, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego
dr Adam Gendźwiłł, Zakład Rozwoju i Polityki Lokalnej, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych
Uniwersytetu Warszawskiego
prof. Mirosława Grabowska, Zakład Metodologii Badań Socjologicznych, Instytut Socjologii Uniwersytetu
Warszawskiego
dr hab. Jacek Haman, Zakład Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej, Instytut Socjologii
Uniwersytetu Warszawskiego
dr Anna Materska-Sosnowska, Instytut Nauk Politycznych, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytetu Warszawskiego
dr hab. Bartłomiej Michalak, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja
Kopernika w Toruniu
dr hab. Bartłomiej Nowotarski, Katedra Filozofii i Historii Gospodarczej Uniwersytet Ekonomiczny
we Wrocławiu
prof. Jacek Raciborski, Zakład Socjologii Polityki Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego
prof. Andrzej Rychard, Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk
dr hab. Dawid Sześciło, Zakład Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu
Warszawskiego
dr Jarosław Zbieranek, Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu